

presupuestos - aurrekontuak

Memoria politikoa

Memoria Política

DURANGOKO UDALA / AYUNTAMIENTO
DE DURANGO

2025

AURREKONTUA 2025

MEMORIA POLITIKOA

Memoria honek modu errazean azaldu nahi ditu Durangoko Udalaren 2025. urterako aurrekontu-proiektuaren ezaugarri eta helburu nagusiak.

1.- SARRERA

2025eko ekitaldirako aurkeztutako aurrekontuak EAJ-PNVk eta PSE-EEk osatzen duten udal-gobernuko taldeak 2023-2027 legegintzaldian garatu nahi duen ekintza politikoaren isla dira, eta Gobernu Programan ezarritako helburu eta ekintzei erantzuten diete.

Aurreko ekitaldian tasak eta zergak izoztuz eta hobari berriak ezarriz egindako ahalegin handiaren ondoren, beharrezkoa da horiek eguneratzea, indarrean dagoen legeriara eta egungo beharretara egokitzeko, zerbitzu publikoen kalitatea bermatzen eta zabaltzen jarraitu ahal izateko, gastuari ahalik eta gehien eutsiz, inbertsioak lehentasunezko eremuetara egokitzen saiatuz eta beti pertsonak zentroan jarritz.

Era berean, gobernu-taldeak beste erakunde batzuekiko lankidetzaz-ildoz lan egiten jarraitzen du, programa eta inbertsio garrantzitsu berriei elkarlanaren bidez ekiteko 2025eko ekitaldian eta hurrengoetan.

Testuinguru horretan, **udalak durangarren ongizatea eta bizi-kalitatea hobetzeko zerbitzuak, programak eta ekintzak indartzearen aldeko apustua egiten du, bai eta enplegua eta jarduera ekonomikoa sortzeko aukera ematen dutenak indartzearen aldekoa ere.** Hala, honako hauek proposatzen dira: segurtasuna indartzea, adinekoei zuzendutako programei bultzada ematea, Durango Kirolak-en kirol- eta jarduera fisikoko zerbitzuak indartzea, hornidura-merkatua birgaitzea eta dinamizatzea, kultura-, merkataritza- eta turismo-jarduera motor ekonomiko gisa bultzatzea eta Hiri Antolamenduko Plan Orokorraren izapidetzean aurrera egitea, izaera estrategikoko proiektuak garatzeko funtsezko elementu gisa, besteak beste, trenbideko BEPB.

2.- 2025EKO AURREKONTUA

Durangoko Udalak **42.869.253,54 €**-ko aurrekontua izango du 2025ean, aurreko ekitaldian baino **% 0,69 gehiago** (42.577.303,85 €- €2024an). Aurrekontu bateratua 45.755.484,43 €koa da, eta erakunde autonomoak ere biltzen ditu.

Aurrekontu horrek lehentasunezko eremu hauetan aurreikusitako ekintza, programa eta zerbitzu guztiak biltzen ditu:

HERRIGINTZA	LURRALDEA	ANTOLAKETA
Adineko pertsonak Kirola eta osasuna Berdintasuna Inmigrazioa Gazteria Kultura Euskara Enplegua	HAPO Trenbideko PERIa Aramotz Berritu Antso Estegiz Merkatu plaza Tabirako pizinak Etxebizitza Eguzkitza Turismoa eta merkataritza	Segurtasuna Zerbitzu publikoen kalitatea Gardentasuna Partehartzea Auzoak Giza Baliabideak Informatika Komunikazioa

3.- DIRU-SARREREN AURREKONTUA

Durangoko Udalaren diru-sarrera gehienak Udalkutxaren ekarpenari dagozkio, 24.114.885,00 €-tan zenbatetsita. Ekarpen hori aurreko urtearekin alderatuta % 3,57 handiagoa bada ere, igoera hori nabarmen murriztuko da aurtengo aurrelikidazio negatiboarekin, Udalak 893.847 € itzuli behar baitzuke Bizkaiko Foru Aldundiari. Beste diru-sarrera garrantzitsu batzuk zuzeneko zergetatik, tasetatik eta bestelako sarreretatik datoz, egungo egoera legalari eta ekonomikoari aurre egiteko egokitu direnak, udalerraren beharrei erantzuten jarraitu ahal izateko.

Hona hemen 2025eko ekitaldirako aurreikusitako diru-sarrerren laburpena:

DIRU-SARRERAK 2025	€	%
ZUZENKO ZERGAK	8.196.377,43	+3,78%
ZEHARKAKO ZERGAK	1.000.000,00	-4,26%
TASAK ETA BESTELAKO DIRU SARRERAK	6.619.174,13	+6,66%
TRASNFERENTZIA ARRUNTAK (Udalkutxa)	25.741.090,59 (24.114.885,00€)	+2,94% (54,68%)
ONDAREZKO SARRERAK	361.939,95	420,78%
HIRIGINTZAKO BESTERENTZEEN ETA JARDUKETEN ONDORIOZKO DIRU-SARRERAK	200.000,00	-84,62%
KAPITAL TRANSFERENTZIAK	696.671,44	-29,15%
FINANTZA AKTIBOAK	54.000,00	-22,86%
DIRU-SARRERAK, GUZTIRA	42.869.253,54€	+0,69%

4.- GASTUEN AURREKONTUA

Edozein aurrekontu-proiektuk ekitaldian garatu beharreko ekintzen katalogo bat eskatzen du, eta horrek, ezinbestez, garrantzitsuentzat edo premiazkoentzat jotzen diren jarduerak eta ekimenak lehenestea dakar.

Programa bakoitzerako behar diren partidak kalkulatzeko orduan, eta kontuan hartuta partida horiek aurrekontua jasotzeko ahalik eta gehien doitu behar direla, iaz egin zen bezala, kontuan hartu da azken urteetako gauzatze erreala, gastu-partidak beharretara eta horiek gauzatzeko benetako gaitasunera egokitzeko.

Gastuen aurrekontuak Udalaren helburu nagusiei erantzuten die, eta Herritarrek, Lurraldea eta Antolaketa arloetan antolatzen da.

HERRIGINTZA

Herrigintza arloak honako zerbitzu hauek biltzen ditu: Gizarte Ekintza, Adinekoak, Berdintasuna, Gazteria, Kirola, Kultura, Hezkuntza eta Euskara. Helburu nagusia Durangoko pertsona guztien ongizatea bultzatzea da.

Pertsonen bizi-itxaropena gero eta handiagoa denez, biztanleria zahartu egiten da, eta, horren ondorioz, gure ahaleginen zati handi bat **adinekoei** bideratzen diegu; izan ere, adinekoen aurrekontua % 24,69 hazi da. Eremu horretan, nabarmen hazi da etxez etxeko catering-zerbitzua eta adinekoen zentroko janari-zerbitzua, autonomia eta zahartze aktiboa sustatzeko programak indartzen jarraitzen da, eta auzoetan egiten diren jarduerak zabaltzen dira. Gobernu-taldearen konpromisoa udalerriri adineko pertsonentzako zentro berri bat ematea bada ere, proiektu honetan lan egiten dugun bitartean, egungo zentroan hobekuntzak egiten jarraitzen dugu. Hala, aurtengo ekitaldian gimnasia-gela hobetu da makina berriekin, eta datorren urterako bilera-gelako altzariak eta argiztapena berritzea, sarbidea egokitzea eta igogailua ordezkatzeko aurreikusi da, erabiltzaileei irisgarritasun hobea bermatzeko. Era berean, aurrekontu parte-hartzaileen bidez, edukiontzi lagunkoi berriak jartzea aurreikusten da.

Gero eta **kohesio eta gizarteratze** handiagoa lortzeko bidean aurrera egiteko, arlo hori indartu egiten da, langile gehiago emanaz, jarduera gehiago ezarriz eta aurreikusitako dirulaguntzak indartuz. Horrela, psikobonuei bideratutako zenbatekoa % 10 handitu da, Caritasen hitzarmena handitu da eta desgaitasuna duten 6-18 urte bitarteko adingabeentzako dirulaguntza berri bat sartu da. Era berean, desgaitasuna duten pertsonentzako jarduera fisikoko, kulturako eta aisialdiko hainbat programa ezartzea aurreikusten da, bai eta horien ikusgarritasuna eta herritarren sentsibilizazioa bultzatzea ere.

Berdintasuna zeharkako gaia da guretzat, eta, beraz, genero-ikuspegia txertatzen da gure politika guztietan. Genero Indarkeriaren Unitatea martxan jarri ondoren, indarkeria matxistaren sentsibilizazioa eta prebentzioa, emakumeen ahalduntzea eta biktimentzako arreta integrala lantzen jarraituko da. Beste eragile batzuekiko lankidetzaren indartzea ere indartzen jarraituko da, eta, horretarako, beste laguntza-deialdi bat egingo da berdintasunarekin lotutako jarduerak antolatzeko.

Immigrazio-programaren ardatza, batez ere, atzerritarrek hartzeko eta integratzeko prozesuak babestea da, bai eta tokiko kultura-aniztasuna kudeatzea ere. Zehazki, aurtengo Denboraren Bankuarekin egin den bezala, programa arrakastatsuak indartzen jarraituko da, baita ekitaldi berezi batzuk ere, hala nola Afrikaren Eguna eta Amerikako Herrialdeen Eguna, Durangon presentzia garrantzitsua duten beste kultura batzuei balioa emateko. Aholkularitza atzerriartasun arloko aholkularitza juridikoko zerbitzua zabaltzea ere aurreikusten da. Zerbitzu hori 2024an ezarri zen, hilean hiru egunetan aurreko arretarekin, Eusko Jaurlaritzarekiko lankidetzari esker, eta 2025ean zabaltzea aurreikusten da, harrera oso ona izan duelako.

Pertsonen **osasuna** da gure helburu nagusietako bat. **Jarduera fisikoa eta kirola** pertsonen osasunari laguntzeko modurik onenetako bat direnez, kirol-zerbitzuak indartzearen, kirol-instalazioak hobetzearen eta horien aprobetxamendu eraginkorragoa bultzatzearen aldeko

apustu garbia egiten dugu. Hala, nabarmen handitu da Durango Kirolakera bideratutako aurrekontua, erakunde autonomo horren zerbitzuak indartu, handitu eta hobetzeko helburuarekin. Kirola eta kirol-instalazioak pertsona guztientzako eta, bereziki, haurrentzako eremu seguru eta babeslea izan daitezen hasitako bidea lantzen jarraituko dugu. Kirol-instalazioetan ere hobekuntzak egingo ditugu, eta arreta berezia jarriko dugu Tabirako igerilekuetako aldagela berrietan, Durangok behar duen kirol-gunea izan dadin, eta Landako Ilren Fitness Aretoan makina berriak instalatuko dira. Azkenik, entitateekin eta klubekin lankidetzak estutzen jarraituko da, kirol-modalitate guztietan kirola egiteko aukerak maximizatzen saiatzeko, eta, horretarako, kirolaren arloko dirulaguntzetarako aurrekontua handituko da.

Beste arlo garrantzitsu bat **hezkuntza**rena da. Bertan, Durango Herri Hezitzailearen ikuspegitik lan egiten jarraituko dugu eta Eskola Kontseilutik hezkuntza-eragileekin lankidetzak estua bultzatuko dugu. Hezkuntzaren esparruan, balioetan oinarritutako hezkuntza indartzeko aurreikusitako ekintzak garatuko ditugu, eta Oinarrizko Lanbide Heziketa indartzen jarraituko da.

Prestakuntzari eta enpleguari dagokienez, Durangaldeko Behargintzarekin lankidetzak estutzen jarraituko dugu, eta tokiko enplegu-plan berri bat abiaraziko dugu, langabezia-tasa handienak dituzten kolektiboak (gazteak, iraupen luzeko langabeak, 45 urtetik gorakoak) kontratatu ahal izateko udalerrirako osorako onuragarriak diren lanak egiteko. Era berean, immigrazio-arloarekin batera, mendeko pertsonentzako arreta soziosanitarioko ikastaro bat jarriko dugu abian, dagokion profesionaltasun-ziurtagiria lortzeko.

Haur eta gazteentzako aurrekontua ere handitu egingo da. Sexu-orientazioako proiektu pilotua amaitu ondoren, gazteek Gazteriaren Kontseiluan eskatzen duten zerbitzu hori finkatzea aurreikusten da. Foro hori, Haur Kontseiluarekin batera, indartu egingo da, kolektibo horri zuzendutako politikak definitzen eta diseinatzeko elkarrekin lan egiten jarraitzeko eta haurrei eta gazteei zuzendutako jarduerak areagotzeko. Lankidetzak horren adibide dira Tabirako futbol-7 zelaiaren argiztapen berria eta musika-jaialdia. Aurrekontu parte-hartzaileetako gazteentzako atalean hautatu ondoren, 2025ean gauzatu ahal izango dira.

Kulturaren esparruan, gure kultura-instalazioetan garatutako zerbitzuak eta programak bultzatzea aurreikusten da, hala nola Arte eta Historia Museoa, San Agustin, Bizenta Mogel Biblioteka, Kurutzesantu, Plateruena, Landako Gunea, Bartolome Ertzilla Musika Eskola, gure herria Durangoko Azokatik haratago kulturaren hiriburu bihurtzeko. 2025erako Plateruena berrabiaraztea aurreikusten da, eta kultura kalera ateratzeko lanean jarraituko da, hainbat ekitaldi antolatuz, hala nola Euskal Jaia, Gau Beltza, Plazara, Kantari, Dantzaro eta udalerrirako hainbat elkarrekin parte-hartzea eta lankidetzak estua, horiek baitira Durangoko kultur jardueraren eta dinamismoaren zati handi baten egileak.

Durangoko **Jaiek** ere garrantzi handia hartzen dute, bereziki San Fausto Jaiek, indartzen eta hobetzen jarraitu nahi baitugu. Zehazki, azpiegitura batzuk hobetzeko aurrekontua handituko dugu, hala nola San Faustoko karpa edo bainu publiko gehiago jartzea.

Aurrekontu honekin **Euskararen** ezagutza eta erabilera sustatzea eta indartzea nahi da bai Udal-mailan eta baita Herri-mailan ere. Horretarako 2024 bukaeran onartutako Euskara Sustatzeko Ekintza Plana (AROA) gauzatuko da, indarrak batez ere euskararen erabileran jarritz. Horrela, aisialdian eta herriko kirolean euskararen ezagutza eta erabileraren inguruko diagnostiko bat egin eta aztertuko da, elkarrekin euskararen inguruko mikroplanak garatuko dira, AISA ikastaroarekin jarraituko da eta horrekin lotuta A1 ikastarorako doakotasuna bultzatuko da, besteak beste.

Hona hemen arlo honetan aurreikusitako **partida ekonomiko eta programa nagusietako batzuk**:

HERRITARRAK 2025	€	%
Adinekoak	933.179,18€	+24,69%
Berdintasuna	506.639,91	+13,18%
Gizarte ekintza eta inklusioa	1.554.521,8	+10,21%
Kirolak (Aurrekontu bateratua, Durango Kirolak barne)	549.820,73 (5.877.503,68)	+8,78% (+2,61%)
Immigrazioa	202.137,09	+12,77%
Enplegua	465.576,98	+10,11%
Hezkuntza (Eskola Kontseilua, ikastetxeak, Haur Eskola, EPA, OLH)	1.953.733,83	+3,05%
Haur eta gazteria	524.467,47 €	+7,72%
Kultura (Aurrekontu bateratua, Astarloa K. barne)	1.007.048,62 € (4.770.510,72 €)	+3,4% (+0,11%)
Jaiak	485.744,00	+12,13%
Euskera (Aurrekontu bateratua, Euskaltegia barne)	364.724,02 (1.168.319,06)	+1,86% (+1,48%)

LURRALDE

Lurraldearen arloak Hirigintza, Etxebizitza, Ingurumena, Jasangarritasuna, Mugikortasuna, Merkataritza eta Turismoa hartzen ditu.

Trenbidearen BEPB garatzea, etxebizitza, zerbitzuak eta parke handi bat bilduko dituen adostasun-proiektu batekin, gobernu-talde honen lehentasunetako bat da, eta 2025ean lanean

jarraituko da arlo honetan. Horri esker, gainera, Eusko Jaurlaritzarekin adostutako etxebizitza-plan bat garatu ahal izango da, Durangori babes sozialeko etxebizitza publikoen parke garrantzitsu bat eman ahal izateko datozen urteetan, bai eta Eusko Jaurlaritzak iragarritako bereizmen handiko osasun-zentro berria eraiki ere. **Hiri Antolamenduko Plan Orokor** berria izapidetzen ere jarraituko da

Eremu honetako beste jarduketa nagusietako bat, zalantzarik gabe, Aramotz auzoaren birgaitze integralari dagokiona da. **"Aramotz Berritu"** izenez ezagutzen dena, 2025ean azken egikaritze-fasean sartuko da. Era berean, Antso Estegiz berrurbanizatzeko bigarren faseari ekingo diogu, eta horrek nabarmen hobetuko du kale horren irisgarritasuna eta segurtasuna.

Urki-Hegoalde bideko lanak amaituta, 2025ean aurrera egingo da **Eguzkitza**ko industrialdea garatzeko beharrezko izapideetan, balio handiko jarduera ekonomikoa eta kalitatezko enplegua sortzen duten enpresak erakartzeko.

Durango sustapen ekonomikoari lagunduko dion beste jarduera bat **Merkatu Plaza** birgaitzea eta dinamizatzea izango da, proiektua egungo egoerara eta inplikaturako eragileen eskarrietara egokituz, ekitaldi honetan zehar egindako baterako hausnarketa baten esparruan. Hala, Hornidura Merkatura egokitzeko inbertsio-partida bat aurreikusten da, baita hainbat tailer, hitzaldi eta ekitaldi antolatuz hura dinamizatzeko aurrekontu-partida bat ere.

Beste udal-eraikin batzuetan ere hobekuntza batzuk egitea aurreikusten da, hala nola **San Agustin** ospitale zaharrean, haren egoera zaintzeko. Jarduketa hori 2024aren amaieran lizitatuko da, gerakin bidez.

Lanean jarraituko den beste arlo bat **Haur Jokoak** izango dira, egoera onean mantentzeko, eta, gainera, aurreko aurrekontu parte-hartzaileetatik datozen Tabirako ur-joko berriak gaitzeko.

Ingurumena hobetzen jarraitzea da gure beste helburuetako bat, eta, horretarako, mugikortasun iraunkorraren, zarataren kontrolaren eta eraginkortasun energetikoaren arloan lan egiten jarraituko dugu. Ildo horretan, kontrol- eta kontzientziazio-kanpainak egingo dira, eta fibrozementuzko hodiak ezabatzen eta 2024an hasitako eraginkortasun energetiko handiagoa ahalbidetuko diguten plaka fotovoltaikoak jartzen jarraituko da. Horrez gain, parke eta lorategietara bideratutako partida handitzea aurreikusten da, baita CER programarako partida garrantzitsu bat ere: katuak harrapatu, esterilizatu eta askatzea, kaleko katuen koloniak kontrolatzeko, bizikidetzaren eta osasun publikoaren arteko oreka bilatuz.

Mugikortasun iraunkorraren esparruan, Mugikortasun Plana berrikusiko dugu, eta bizikleta-sarea 18 kilometrotan zabaltzeko lanean jarraituko dugu. Sare hori 2024an lizitatu da, eta 2025ean amaituko da.

Bide garbiketako, hondakinen bilketako, ur zerbitzuko eta estolderiako zerbitzuak hobetzea da legegintzaldi honetarako ezarritako beste helburuetako bat. Durango herriar guztiei eragiten dieten funtsezko zerbitzu horien aurrekontua 470.883,24 € (+%7,25) handitu da, eta urtean ia 7 milioi eurora iritsi da, kalitatea hobetzen jarraitzeko. Zerbitzu horiekin batera,

argiteria publikoa ere funtsezkotzat jotzen da. Aurten, energia elektrikoaren horniduraren eta argiteriaren hobekuntzaren lizitazioa prestatzen lan egin da, lehenbailehen esleitu eta martxan jartzeko.

Amaitzeko, **merkataritza eta turismoa** sustatzeko politikak indartzen jarraitzen dugu. Horrela, Merkatu Plaza birgaitu eta dinamizatzear gain, ekintzaileentzako laguntza handituko dugu, PERCon aurreikusitako ekintzak garatzen jarraituko dugu, Durangoko saltokien erroldan lan egingo dugu eta turismoa bultzatzeko ekimen berriak abiaraziko ditugu, azken urteetan lortutako goranzko joerarekin jarraitzeko.

Hona hemen arlo honetan aurreikusitako **partida ekonomiko eta programa** nagusietako batzuk:

LURRALDEA 2025	€	%
Hiri Antolamenduko Plan Orokorra	58.000 €	
Antso Estegiz	474.667,24 €	+42,95%
Merkatu Plaza	304.770,42 €	+994,40%
Aramotz Berritu – Azken fasea	291.909,14 €	-83,22%
Kale garbiketa	2.369.230,38 €	+3,06 %
Hondakinen bilketa eta kudeaketa	1.995.559,45 €	+8,27%
Argiteria publikoa	859.485,86 €	+2,75%
Bide publikoen mantentze lanak	1.457.688,95 €	-21,75%
Ingurumena	1.334.790,79 €	-1,74%
Mugikortasuna eta TAO	935.788,14 €	-8,58%
Merkataritza	419.300,00 €	+0,52%
Turismoa	296.768,92 €	+ 6,87%

ANTOLAKETA

Antolaketa-arloak honako eremu hauek hartzen ditu barnean: langileak, segurtasuna, kudeaketa ekonomikoa, aholkularitza juridikoa, komunikazioak, gardentasuna, parte-hartzea eta zerbitzu publikoen kalitatea.

Arlo horretan, Durangoko Udalaren aurrekontuan **Langileek** duten garrantzia azpimarratu behar da. Langile-politiketarako partida **12.538.853,70 €**-ra igo da, hau da, % 5,20ko igoera aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Langileen kapitulua Durangoko Udalaren aurrekontu osoaren % 29,25 da.

Segurtasunaren esparrua ere indartu egin da 2025eko aurrekontuan. Horrela, plantilla handitzeaz gain, beste ibilgailu bat ematen zaio, beharrezko material teknikoa ematen zaio, baita dagozkion uniformeak ere.

2025eko ekitaldian, halaber, **gardentasuna eta parte-hartzea** sustatzen jarraituko da, hainbat eremutako partaidetza-prozesuak bultzatuz, eta herritarrei ematen zaien arreta hobetzen jarraituko da, hainbat kanalen bidez; besteak beste, zuzeneko arreta, HAZen bidez.

Auzoen garrantziaz jabetuta, auzo-elkarteekin komunikatzeko eta harremanetan jartzeko bideak indartuko ditugu, eta auzoetan topaketak antolatuko ditugu, auzoen beharrak zuzenean ezagutzeko eta konponbideak adosten saiatzeko. Elkarrekin lankidetzan estuan lan egiten jarraituko da auzoko lokalak indartzeko, eta San Faustoko kasuan, Kapitanena birgaitzeko elkarrekin adostutako proiektua gauzatzeko lan egingo da.

Halaber, ekipo informatikoak eta telekomunikazioak modernizatzeko eta berritzeko inbertsioekin jarraituko da, administrazio elektronikoaren eta digitalizazioaren bidean aurrera egiten jarraitzeko.

Jarraian, antolaketaren arloan aurreikusitako partida ekonomiko eta programa nagusiak adierazten dira:

ANTOLAKETA 2025	€	%
Langile gastuak –1. Kapitulu	12.538.853,70€	+5,20%
Udaltzaingoa	3.956.123,66€	+7,72%
Suteen aurkako zerbitzua	150.000 €	+28,21%
Txakurren bilketa eta pixen kanpaina	110.000,00	+22,22%
HAZ– Herritarrentzako Arreta Zerbitzua	690.609,30	+16,45%